

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

БЮЛЕТИН 11

I. ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ

На 18.09.2013 г. Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение на Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя. Промяна в закона е обнародвана в ДВ, бр. 84 от 27.09.2013 г.

Основната функция на Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя е да гарантира до определен размер възникналите по дадено трудово правоотношение права на работниците и служителите да получат начислените им, но неизплатени до обявяване несъстоятелността на работодателя трудови възнаграждения и обезщетения. Задължени

1

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001-2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

по закона са работодателите, срещу които е открито производство по несъстоятелност, а правоимащи по закона са техните работници и служители.

Гарантираните вземания са начислените и неизплатени:

- трудови възнаграждения;
- парични обезщетения.

Право на гарантирано вземане възниква от датата на вписване в търговския регистър на съдебното решение за:

- откриване на производство по несъстоятелност;
- откриване на производство по несъстоятелност с едновременно обявяване в несъстоятелност;
- откриване на производство по несъстоятелност, постановяване на прекратяване дейността на предприятието, обявяване на длъжника в несъстоятелност и спиране на производството поради недостатъчност на имуществото за покриване на разноските по производството.

Право на ползване на гарантирано вземане възниква, когато трудовото правоотношение:

2

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001–2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

- не е прекратено към дата на вписване на решението за обявяване на несъстоятелността в търговския регистър;
- прекратено е през последните три месеца преди датата на вписване на решението за обявяване на несъстоятелността в търговския регистър.

Не се изплащат гарантирани вземания на:

- съдружници в търговски дружества;
- членове на органите на управление и контрол на търговеца;
- съпрузи и роднини по права линия на търговеца – физическо лице или на гореизброените лица.

С посочената промяна в цитирания закон се цели повишава степента на социална закрила на работниците и служителите при неплатежоспособност на техния работодател, както и намаляване на възможностите да се прехвърлят тези лица от системата на социалното осигуряване в тази на социалното подпомагане.

Цели се също и гарантиране на социалните права на работниците и служителите при специфични случаи на несъстоятелност, при които е налице

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001-2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

значително забавяне на процедурата по обявяване в неплатежоспособност и забавяне изплащането на дължимите обезщетения при неплатежоспособност на работодателя.

С промяната в закона се увеличава периода, през който работодателят е осъществявал дейност преди началната дата на неплатежоспособността - от 6 месеца на 12 месеца, за да могат работниците и служителите да се ползват от предвидените права по този закон.

Увеличава се и размера на гарантираните вземания от 3 на 6 начислени, но неизплатени месечни трудови възнаграждения, и парични обезщетения през последните 12 месеца.

Чрез промяна в чл. 15, ал. 2 от Закона за Държавното обществено осигуряване за 2013 г. се увеличава на максималния размер на гарантираните вземания на работниците и служителите от 1 000 на 1 200 лв.

С цел обезпечаване ползването на предоставените права на работниците и служителите, законодателят е увеличил и срока за подаване на

4

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001-2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

заявление-декларация за отпускане на гарантираните вземания до НОИ от 30-дни на два месеца от датата на вписване на решението за откриване на производство по несъстоятелност в търговския регистър.

Вносителите на законопроекта са посочили в мотивите, че финансовите измерения на предложените мерки съответстват на възможностите на бюджета на Фонда за тази и за следващите години. По данни от самия Фонд за гарантиране вземанията на работниците и служителите – в него има свободни около 220 млн.лв., вложени в ДЦК, като приходите от тях надхвърлят 11 млн. лв. За 2012 година за изплащане на обезщетения са ползвани само 826 хиляди лева за 485 работници и служители от 47 фирми при среден размер на обезщетението 1702 лв.

Законът за изменение и допълнение на Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя влиза в сила от 1.10.2013 г.

5

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001-2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

II. ПРАВНИ СЪВЕТИ

Имуществена отговорност на работника или служителя за вреди, причинени на работодателя

Работникът или служителят отговаря имуществено за вредата, която е причинил на работодателя по небрежност при или по повод изпълнението на трудовите си задължения. За вреда, която е причинена умишлено или в резултат на престъпление или е причинена не при или по повод изпълнението на трудовите задължения, отговорността се определя от гражданския закон.

Имуществената отговорност на работника или служителя се прилага независимо от дисциплинарната, административнонаказателната и наказателната отговорност за същото деяние.

Отговорността на работникът или служителят покрива претърпяна от работодателя загуба, но не включва пропуснатата полза.

6

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001–2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Размерът на вредата се определя към деня на настъпването ѝ, а ако той не може да се установи - към деня на откриването ѝ.

За вреда, причинена на работодателя по небрежност при или по повод изпълнението на трудовите задължения, работникът или служителът отговаря в размер на вредата, но не повече от уговореното месечно трудово възнаграждение.

Имуществената отговорност на работника или служител е в размерите по предходния абзац и когато работодателят е обезщетил трети лица за вреди, причинени от първия.

Работник или служител, на когото е възложено като трудово задължение да събира, съхранява, разходва или отчита парични или материални ценности, отговаря спрямо работодателя:

1. в размер на вредата, но не повече от трикратния размер на уговореното месечно трудово възнаграждение;
2. за липса - в пълен размер, заедно със законните лихви от деня на причиняването на щетата,

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001-2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

а ако това не може да се установи - от деня на откриването на липсата.

Лицата, които са получили нещо без основание от причинителя на щетата или са се възползвали от увреждането, дължат солидарно с причинителя на вредата връщане на полученото до размера на обогатяването освен в случаите по чл. 271, ал. 1 от КТ – когато са получили добросъвестно сумите за трудово възнаграждение и обезщетения по трудовото правоотношение. Лицата дължат връщане и на полученото по дарение от причинителя на вредата, когато дарението е със средства, извлечени от причинената вреда.

Исковете при липса или спрямо лицата, които са се обогатили от причинителя на вредата - се погасяват с изтичането на 10-годишна давност от деня на причиняването на вредата.

Когато вредата е причинена от няколко работници или служители, те отговарят:

1. в случаите на ограничена отговорност - съобразно участието на всеки от тях в причиняването на вредата, а когато то не може да бъде установено -

8

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001–2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

пропорционално на уговореното им месечно трудово възнаграждение. Сборът на дължимите от тях обезщетения не може да надвишава размера на вредата;

2. в случаите на пълна отговорност - солидарно.

В случаите на ограничена имуществена отговорност работодателят издава заповед, с която определя основанието и размера на отговорността на работника или служителя.

Заповедта се издава в 1-месечен срок от откриването на вредата или от плащането на сумата на третото лице, но не по-късно от 1 година от причиняването ѝ, а когато вредата е причинена от ръководител или при извършване на отчетническа дейност - в 3-месечен срок от откриването ѝ, но не по-късно от 5 години от нейното причиняване. Тези срокове не текат, ако е образувано производство за осъществяване на пълна имуществена отговорност, докато производството е висящо.

Ако работникът или служителят в 1-месечен срок от връчването на заповедта оспори писмено основанието или размера на отговорността,

9

“Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Българската търговско-промишлена палата носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приема като официална позиция на Европейския съюз или Агенция по заетостта.”

Европейски
съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ”

BG 051PO001–2.1.07

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски
социален фонд

Проект „Повишаване на обществената нетърпимост към неформалната икономика при трудовоправните и осигурителните отношения и превантивни действия за ограничаването ѝ”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

работодателят може да предяви срещу него иск пред съда.

Ако в срока по предходния абзац работникът или служителят не оспори основанието или размера на отговорността, работодателят удържа дължимата сума от трудовото възнаграждение на работника или служителя в размерите, посочени в Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато поради прекратяване на трудовото правоотношение или по други причини събирането на сумата не може да стане чрез удръжки от трудовото възнаграждение, въз основа на заповедта на работодателя, последният може да поиска издаване на заповед за изпълнение по чл. 410, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс независимо от размера на вземането.

